

<https://doi.org/10.62837/2025.1.241>

VƏFA AKİF QIZI HACIYEVA
Azərbaycan Tibb Universiteti
vafa.haciyeva80@gmail.com

**QLOBALLAŞAN İNGİLİS DİLİ:
DÜNYA DİLLƏRİNƏ TƏSİRİ VƏ GƏLƏCƏYİ**
Xülasə

Qloballaşma prosesində ingilis dili dünya miqyasında əsas ünsiyyət vasitəsinə çevrilmiş və elm, texnologiya, ticarət və diplomatiya sahələrində dominant rol oynamışdır. Dilin beynəlxalq arenadakı bu üstün mövqeyi müasir dilçilik və sosial elmlərdə geniş tədqiq edilən mövzulardan biridir. İngilis dilinin lingua franca kimi istifadə olunması onun digər dillərlə qarşılıqlı təsirini artırmış, xüsusilə də qlobal təhsil, akademik mühit və media sahələrində bu təsir daha da güclənmişdir. Mövzunun aktuallığı ondan irəli gəlir ki, ingilis dilinin qlobal statusu təkcə dilçilik sahəsində deyil, həm də texnologiya və qlobal siyasətdə mühüm rol oynayır. Texnoloji inkişaf və süni intellekt vasitəsilə ingilis dili qlobal ünsiyyətin əsas alətinə çevrilmişdir və gələcəkdə bu prosesin necə dəyişəcəyi açıq sual olaraq qalır. Tədqiqatın elmi yeniliyi isə ingilis dilinin təsirinin təkcə leksik səviyyədə deyil, həm də qrammatik və sintaktik dəyişikliklərə səbəb olması ilə bağlı yeni yanaşmaların ortaya çıxmasıdır. Nəticə olaraq qeyd etmək olar ki, ingilis dilinin dünya dillərinə təsiri təkcə müvəqqəti bir tendensiya deyil, davamlı və dinamik bir prosesdir. İngilis dili qlobal iqtisadiyyatın və texnologiyanın inkişafı ilə daha da güclənmiş və digər dillərlə qarşılıqlı əlaqəyə girərək yeni dil formalarının yaranmasına səbəb olmuşdur. Bununla belə, gələcəkdə çoxdillilik, süni intellekt və qlobal siyasi dəyişikliklər bu tendensiyanın istiqamətini dəyişə bilər. Beləliklə, ingilis dili dünya dilləri arasında üstün mövqeyini qorusa da, onun tək dominant dil kimi qalacağı sual altındadır.

Açar sözlər: qloballaşma, dil siyasəti, ingilis dili, qarşılıqlı əlaqə, çoxdillilik.

ГАДЖИЕВА ВАФА АКИФ
ГЛОБАЛИЗИРОВАННЫЙ АНГЛИЙСКИЙ ЯЗЫК: ВЛИЯНИЕ НА
МИРОВЫЕ ЯЗЫКИ И БУДУЩЕЕ

Аннотация.

В процессе глобализации английский язык стал основным средством коммуникации в мире и занял доминирующую позицию в сферах науки, технологий, торговли и дипломатии. Его ведущая роль на международной арене является одной из наиболее исследуемых тем в современной лингвистике и социальных науках. Использование английского языка как lingua franca

усилило его влияние на другие языки, особенно в области глобального образования, академической среды и медиа. Актуальность данной темы обусловлена тем, что глобальный статус английского языка важен не только в лингвистике, но и в технологическом развитии и мировой политике. С развитием технологий и искусственного интеллекта английский язык стал ключевым инструментом международной коммуникации, однако остается открытым вопрос, как этот процесс будет изменяться в будущем. Научная новизна исследования заключается в выявлении влияния английского языка не только на лексическом уровне, но и в грамматических и синтаксических изменениях, происходящих в других языках под его воздействием. В заключение можно отметить, что влияние английского языка на мировые языки является не временной тенденцией, а устойчивым и динамичным процессом. С развитием глобальной экономики и технологий его роль усиливается, способствуя взаимодействию с другими языками и формированию новых языковых явлений. Однако в будущем такие факторы, как многоязычие, искусственный интеллект и изменения в мировой политике, могут изменить направление этой тенденции. Таким образом, хотя английский язык сохраняет свое доминирующее положение среди мировых языков, остается неопределенным, сохранит ли он статус единственного глобального языка.

Ключевые слова: глобализация, языковая политика, английский язык, взаимодействие, многоязычие.

HAJIYEVA VAFA AKIF

**GLOBALIZED ENGLISH: INFLUENCE ON WORLD LANGUAGES
AND FUTURE
ABSTRACT.**

In the process of globalization, the English language has become the primary means of communication worldwide, occupying a dominant position in the fields of science, technology, trade, and diplomacy. Its leading role on the international stage is one of the most extensively researched topics in modern linguistics and social sciences. The use of English as a lingua franca has strengthened its influence on other languages, particularly in global education, academia, and media. The relevance of this topic stems from the fact that the global status of English is significant not only in linguistics but also in technological development and world politics. With the advancement of technology and artificial intelligence, English has become a key tool for international communication, yet the question remains as to how this process will evolve in the future. The scientific novelty of this study lies in identifying the impact of the English language not only at the lexical level but also in the grammatical and syntactic changes occurring in other languages under its influence. In conclusion, it can be noted that the influence of English on world languages is not a temporary trend but a stable and dynamic process. As the global

economy and technology continue to develop, its role is further reinforced, facilitating interaction with other languages and contributing to the formation of new linguistic phenomena. However, in the future, factors such as multilingualism, artificial intelligence, and shifts in global politics may alter the trajectory of this trend. Thus, while English maintains its dominant position among world languages, it remains uncertain whether it will retain its status as the sole global language.

Keywords: globalization, language policy, English language, interaction, multilingualism.

Giriş. Qloballaşma prosesinin ən mühüm komponentlərindən biri dil faktorudur. Bu kontekstdə ingilis dili dünya miqyasında əsas ünsiyyət vasitəsinə çevrilərək elm, texnologiya, ticarət və diplomatiyanın dominant dili olmuşdur.

Qloballaşma və ingilis dilinin dünya dillərinə təsiri müasir dilçilik və sosial elmlərin ən çox tədqiq olunan mövzularından biridir. Bu mövzu qlobal mədəniyyətin, iqtisadi münasibətlərin və texnoloji inkişafın birbaşa təsir etdiyi sahələrdən olduğu üçün müxtəlif elmi istiqamətlərdə geniş şəkildə işlənmişdir.

İngilis dilinin qloballaşması və digər dillərə təsiri akademik ədəbiyyatda geniş şəkildə araşdırılmışdır. Bu sahədə, əsasən aşağıdakı istiqamətlərdə tədqiqatlar aparılmışdır:

— Dilçilik və sosiolingvistika: İngilis dilinin lingua franca (ümumi ünsiyyət dili) kimi mövqeyi, onun digər dillərlə qarşılıqlı təsiri və lokallaşma prosesləri geniş şəkildə tədqiq olunur. Bu xüsusda D.Kristal, Braj Kaçru və J.Blommaert kimi alimlərin araşdırmaları mühüm yer tutur.

— Təhsil və dil siyasəti: İngilis dilinin beynəlxalq təhsil və akademik sahədə dominant rol oynaması, ikidillilik və çoxdillilik məsələləri, dövlətlərin dil siyasəti ilə bağlı tədqiqatlar mövcuddur. Bunlar arasında M.Zalova, E.Əliyeva, J.Qəribova, K.Həbibova, J.Baqana, V.Agibalova və digərlərinin elmi araşdırmalarını nümunə gətirmək olar.

— İqtisadi və texnoloji təsir: Qlobal bazarlarda ingilis dilinin üstünlüyü və texnoloji yeniliklərin (internet, sosial media, proqramlaşdırma dilləri) ingilis dili vasitəsilə yayılması araşdırılmışdır. Bu planda G.Fərhadova, N.Əliyev kimi gənc tədqiqatçıların araşdırmaları maraq doğurur.

Bu istiqamətdə çoxsaylı məqalə və kitablar mövcud olsa da, dilin dəyişən dinamikası səbəbindən mövzu hələ də aktual olaraq qalır. İngilis dilinin qloballaşması ilə bağlı aparılan tədqiqatlar davamlı olaraq yenilənir, çünki texnologiya və rəqəmsal kommunikasiya sürətlə inkişaf edir və ingilis dilinin bu sahələrdəki dominantlığı dəyişə bilər. Qlobal siyasət və iqtisadi dəyişikliklər (məsələn, Çin və Hindistan kimi dövlətlərin güclənməsi) də ingilis dilinin statusuna təsir edə bilər.

Metod və materiallar. Bu tədqiqatda ingilis dilinin qloballaşması və onun dünya dillərinə təsiri ilə bağlı analitik və müqayisəli yanaşma tətbiq olunmuşdur. Əsas metod kimi deskriptiv təhlil və sosiolinqvistik analiz istifadə edilmişdir. Məqalədə müxtəlif dillər arasında ingilis dilinin təsirini araşdırmaq üçün mövcud akademik mənbələr, dilçilik tədqiqatları və beynəlxalq təşkilatların hesabatlarından istifadə olunmuşdur. Bununla yanaşı, ingilis dilinin qlobal iqtisadiyyat, texnologiya və təhsil sahəsindəki rolu barədə məlumatlar statistik göstəricilər əsasında qiymətləndirilmişdir.

Materiallar olaraq, əsasən müasir elmi məqalələr, beynəlxalq dil siyasəti sənədləri və rəsmi statistik məlumatlar təhlil edilmişdir. Məlumatlar D.Kristal, B.Kaçru, J.Blommaert və digər tanınmış dilçi alimlərin əsərlərinə, UNESCO və digər beynəlxalq təşkilatların hesabatlarına əsaslanır. Həmçinin, qloballaşmanın müxtəlif regionlarda ingilis dili üzərindəki təsirini ölçmək üçün internet mənbələrindən, dil korpuslarından və texnoloji platformalar üzrə yayımlanmış analizlərdən istifadə olunmuşdur.

Əsas hissə. Qloballaşma ilə bağlı dilçilikdə xeyli tədqiqatlar aparılmışdır. Bu tədqiqatlar dilçiliyin müxtəlif sahələri üzrə fərqli aspektlərdən aparılmışdır. Azərbaycan dilçiliyində bununla bağlı xeyli monoqrafiya və məqalələr çap olunmuşdur. J.Blommaert "The sociolinguistics of globalization" adlı əsərində qloballaşmaya sosiolinqvistik hadisə kimi yanaşmışdır [4]. D.Kristal, D.Qraddol, A.H.Qardiner, T.Qivon, C.Lakoff, T.A. van Deyk, S.Ulmann və b. qloballaşma dövründə ingilis dilinin rolu ilə bağlı əsaslı tədqiqatların müəllifləridir.

Ümumiyyətlə, ingilis dili XX əsrin ikinci yarısından etibarən beynəlxalq ünsiyyətin əsas vasitəsinə çevrilmişdir. Bunu bir neçə əsas amillə izah etmək mümkündür:

— Siyasi və iqtisadi təsir: Britaniya imperiyasının keçmişdəki genişlənməsi və ABŞ-ın müasir dünyadakı dominant mövqeyi ingilis dilini gücləndirən əsas faktor olmuşdur. ABŞ-ın iqtisadi, texnoloji və mədəni təsiri nəticəsində ingilis dili qlobal səviyyədə qəbul olunmuşdur.

— Elm və texnologiya: Beynəlxalq elmi nəşrlərin böyük hissəsi ingilis dilindədir. Eyni zamanda, informasiya texnologiyaları sahəsində əsas proqramlaşdırma dilləri və texniki sənədlər də ingilis dilində tərtib edilir.

— Təhsil və akademik integrasiya: Dünyanın ən nüfuzlu universitetləri və beynəlxalq təhsil proqramları ingilis dilində tədris edir. Bu da dilin qlobal statusunu möhkəmləndirən əsas səbəblərdən biridir.

İngilis dilinin qlobal dilə çevrilməsi digər dillər üzərində müxtəlif formalarda təsir göstərmişdir. Bu, demək olar ki, dilin bütün səviyyələrində özünü göstərməkdədir. *"Qloballaşma dövründə sözlərin məna genişlənməsi lüğətin zənginləşməsinə gətirib çıxarır. Sözlərin məna genişlənməsi lüğətin inkişafına, artmasına səbəb olan əsas amillərdən biridir. Məna genişlənməsi sözlərin*

çoxmənalılığını şərtləndirir. Bu da dilin lüğət tərkibində çoxlu sayda yeni sözlərin yaranmasına səbəb olur" [2, s.13]. İngilis dilinin leksik təsiri nəticəsində bir çox dillər ingilis mənşəli sözləri öz leksikonuna daxil etmişdir. Məsələn, "internet", "marketing", "software" kimi terminlər bir çox dildə orijinal formada işlədilir. Bu proses, xüsusilə, Azərbaycan və rus dillərində texnologiya, biznes, media və gündəlik ünsiyyət sahələrində özünü daha qabarıq şəkildə büruzə verir. İngilis dilindən alınan sözlər yeni anlayışların yaranmasına və beynəlxalq terminologiyanın bu dillərə inteqrasiyasına səbəb olur.

Bu tendensiya, ingilis dilinin qloballaşmasının nəticəsi kimi, onun dünya dilləri ilə qarşılıqlı təsirinin güclənməsinə gətirib çıxarmışdır. *"Bunun əsasında belə bir nəticəyə gəlmək mümkündür ki, hazırda dünyada mövcud olan və inkişaf edən heç bir konkret ingilis dili variantı qlobal dil kimi qəbul edilə bilməz"* [6, s.12] ifadəsi də göstərir ki, ingilis dili vahid və dəyişməz bir formaya sahib deyil. Əksinə, müxtəlif regionlarda fərqli variantları formalaşaraq, yerli dillərlə qarşılıqlı təsirə girir və bu dillərə leksik və qrammatik baxımdan təsir göstərir.

Bununla belə, *"əksər alimlər razılaşırlar ki, hazırda yayılmaqda və fəaliyyət göstərməkdə olan ingilis dili beynəlxalq ünsiyyəti təmin edir və qlobal dilin bütün tələblərinə cavab verir, həmçinin dünya ictimaiyyətinin birləşməsinə töhfə verir"* [5, s.213] fikri ingilis dilinin qlobal statusunu təsdiqləyir. Onun dünyanın bir çox sahəsində aparıcı ünsiyyət vasitəsinə çevrilməsi, leksik təsirinin yalnız sözlərin qəbul edilməsi ilə məhdudlaşmadığını, həm də beynəlxalq əməkdaşlıq və qlobal mədəniyyətin formalaşmasına töhfə verdiyini göstərir.

Bütün bu proseslər *"cəmiyyətin bu inkişaf mərhələsində qlobal iqtisadiyyatın sürətlə inkişafı, transmilli korporasiyaların fəaliyyət sahələrinin daim genişlənməsi və elektron kommunikasiya vasitələrinin sürətli yayılması ingilis dili əsasında 'yeni esperanto'nun formalaşmasına gətirib çıxarmışdır"* [10, s.31] tezi ilə də üst-üstə düşür. Belə ki, ingilis dili hazırda universal bir ünsiyyət vasitəsinə çevrilməkdədir və onun müxtəlif dillərlə qarşılıqlı təsiri, onu dünya səviyyəsində bir "lingua franca" – yəni ümumi ünsiyyət dili kimi möhkəmləndirir.

Azərbaycan dili texnologiya sahəsində ingilis mənşəli sözləri geniş şəkildə mənimsəmişdir. Məsələn, "internet", "kompüter", "server", "software", "laptop", "smartfon" kimi terminlər orijinal formasında istifadə olunur. Biznes və marketing sahəsində "brend", "startup", "marketing", "menecer", "sponsor" kimi sözlər geniş yayılmışdır. Media və sosial şəbəkələrdə isə "bloq", "post", "story", "trend", "influencer", "kontent" kimi terminlər işlədilir. Məsələn, *"Bu startup çox uğurludur və xaricdən investisiya cəlb edib."* və ya *"Mən yeni bir laptop aldım, çünki köhnəsi artıq işləmir."* kimi cümlələr gündəlik istifadədə geniş yayılıb.

Rus dili də ingilis dilinin təsirinə məruz qalaraq bir çox terminləri öz leksikonuna daxil etmişdir. Texnologiya sahəsində "интернет", "компьютер", "софт", "хакеп", "гаджет" kimi sözlər artıq rus dilində tam assimilyasiya

olunmuşdur. Biznes və marketing sahəsində "маркетинг", "бренд", "менеджер", "стартап", "бизнес" kimi sözlər geniş yayılıb. Media və sosial şəbəkələrdə "блог", "пост", "хайп", "лайк", "контент" kimi terminlər aktiv istifadə edilir. Məsələn, "Вчера я купил новый гаджет – очень удобно!" (Dünən yeni bir gadget aldım – çox rahatdır!) və ya "Этот стартап быстро набирает популярность." (Bu startup sürətlə məşhurlaşır.) kimi ifadələr gündəlik danışığda işlədilir.

Bu nümunələr göstərir ki, ingilis mənşəli sözlər Azərbaycan və rus dillərinə əsasən texnologiya, biznes, media və gündəlik ünsiyyət sahələrində daxil olmuş və geniş istifadə olunmağa başlamışdır. Bəzi hallarda sözlər orijinal şəkildə qəbul edilsə də (məsələn, "internet", "biznes"), bəzi terminlər isə fonetik və morfoloji baxımdan adaptasiya olunmuşdur (məsələn, "маркетинг", "блог", "контент"). Bu proses, qloballaşmanın təsiri ilə paralel olaraq, gələcəkdə də davam edəcəkdir.

Bununla bağlı olaraq E.Əliyeva qeyd edir ki, "müasirliyin ən vacib şərtlərindən biri milliliyi saxlamaqla dünyaya integrasiya etməkdir. Müasir texnologiyanın imkanlarından istifadə etmək, dünya miqyasında sosiallaşmaq müxtəlif millətlərin əsas hədəfidir. İnsan sosiallaşma prosesində mənavi inkişaf yolu keçir və çoxdillilik bu inkişafa təkan verir. Çoxdilli cəmiyyətdə reallıqları düzgün dərk etmək, fikri asan ifadə etmək ünsiyyətdə başlıca şərtidir. Bu zaman əsas komponent ana dili, ikinci komponent isə müxtəlif millətləri təqdim edən, başqa xalqların mədəni dəyərlərini əks etdirən digər dil hesab olunur" [1, s.75]. İngilis dilinin qloballaşması yalnız leksik səviyyədə deyil, həm də qrammatik və sintaktik səviyyədə bəzi dillərə təsir göstərmişdir. Bu təsir Azərbaycan və rus dillərində özünü müxtəlif formalarda büruzə verir. İngilis dilinin təsiri nəticəsində bu dillərdə cümlə quruluşları dəyişir, yeni sintaktik modellər yaranır və bəzi qrammatik qaydalara uyğunlaşmalar baş verir.

"Azərbaycan dilində ingilis dilindən keçən sintaktik strukturlar və qrammatik xüsusiyyətlər, əsasən işgüzar ünsiyyətdə, sosial mediada və gündəlik nitqdə müşahidə olunur" [3, s.1068]. Əsas təsir sahələrindən biri fel və sifətlərin istifadəsindəki dəyişikliklərdir.

İngilis dili modelinə uyğun gələn yeni sintaktik strukturlar: Ən çox yayılan nümunələrdən biri "etmək" feli vasitəsilə yaradılan yeni cümlə konstruksiyalarıdır. İngilis dilində "make a decision" ("qərar vermək") modeli Azərbaycan dilinə "qərar etmək" kimi birbaşa uyğunlaşdırılmışdır. Əslində, Azərbaycan dilində bu ifadə "qərar vermək" şəklində olmalıdır. Lakin ingilis dilindən təsirlənmiş bəzi danışiq formalarında bu tip ifadələr müşahidə olunur: ənənəvi Azərbaycan dili: "Mən qərar verdim." — İngilis təsiri ilə yeni model: "Mən qərar etdim."

Məsuliyyətin vurğulanması üçün "olmaq" köməkçi felindən istifadə: ingilis dilində "to be responsible for something" modeli vardır. Bu struktur Azərbaycan dilinə uyğunlaşaraq, bəzi şəxslər tərəfindən "Mən bu işə cavabdehəm" əvəzinə "Mən

bu işə cavabdeh olmaqdayam" kimi işlədilir. Əslində, bu ifadə Azərbaycan dilinin qrammatik quruluşuna uyğun gəlmir, lakin ingilis modelinə əsaslanaraq formalaşmışdır.

Rus dili də ingilis dilinin sintaktik təsirinə məruz qalan dillərdən biridir. Bu təsir əsasən işgüzar ünsiyyətdə və informasiya texnologiyaları sahəsində özünü göstərir. İngilis dilindəki "I have a question" ifadəsi rus dilində ənənəvi olaraq *"У меня есть вопрос"* kimi işlənirdi. Lakin son illərdə bəzi insanlar bu ifadəni birbaşa ingilis modelinə uyğunlaşdıraraq *"Я имею вопрос"* formasında istifadə etməyə başlayıblar. Əslində, rus dilində bu istifadə qrammatik cəhətdən düzgün sayılmaz, lakin ingilis dilinin təsiri nəticəsində geniş yayılmağa başlamışdır.

Passiv cümlələrin ingilis modelinə uyğun istifadəsi: İngilis dilində passiv cümlələr geniş yayılıb: *"The project was completed on time."* (Layihə vaxtında tamamlandı). Ənənəvi rus dili qaydalarına əsasən, bu cümlə *"Проект был завершён вовремя."* kimi qurulmalıdır. Lakin bəzi müasir rusdilli mətnlərdə və danışılarda ingilis sintaksisinə uyğun *"Проект был завершён в сроке."* kimi formalar yayılmışdır ki, bu da rus dilinin qrammatikasına uyğun gəlmir.

Rus dilindəki *"Я сделаю звонок"* ifadəsi ("Mən zəng edəcəm") son dövrlərdə ingilis dilinin təsiri ilə *"Я позвоню"* (sözbəsöz: "Mən bir zəng zəng edəcəm") kimi işlənir ki, bu da ingilis modelindən gələn bir konstruksiya (*"I will make a call"*).

İngilis dilinin Azərbaycan və rus dillərinə təsiri yalnız leksik səviyyədə deyil, həm də qrammatik və sintaktik strukturların dəyişməsi ilə özünü göstərir. Azərbaycan dilində bu təsir əsasən *"etmək"*, *"olmaq"* fəllərinin qeyri-ənənəvi istifadəsində və yeni cümlə konstruksiyalarının yaranmasında müşahidə edilir. Rus dilində isə ingilis dili sintaksisinə uyğun gələn cümlə quruluşları və fəllərin qeyri-ənənəvi istifadəsi geniş yayılmışdır. Bu proseslər ingilis dilinin beynəlxalq ünsiyyətdə əsas dilə çevrilməsi və müasir texnologiyalar vasitəsilə geniş istifadəsi nəticəsində daha da güclənir. Gələcəkdə bu cür sintaktik təsirlərin daha da artması mümkündür.

Nəticə. İngilis dili qloballaşmanın əsas daşıyıcılarından biri olaraq dünya dilləri arasında mühüm yer tutur. O, təkcə ünsiyyət vasitəsi deyil, həm də qlobal bilik və texnologiyanın ötürülməsində əsas rol oynayır. Bununla belə, gələcəkdə ingilis dili tək dominant dil olaraq qalmaq əvəzinə, digər dillərlə qarşılıqlı təsirə girərək yeni dil formalarının yaranmasına səbəb ola bilər. Bu prosesdə çoxdillilik və texnologiyanın rolu getdikcə daha da əhəmiyyət qazanacaqdır.

Ədəbiyyat siyahısı:

1. Əliyeva E. Ana dili və çoxdillilik problemləri // Azərbaycan məktəbi, — 2023. № 4 (705), — s. 73-80.

2. Fərhadova, G.İ. İngilis dilinin leksik fondunun qloballaşma şəraitində zənginləşməsi yolları: /fə.l.d.dis. avtoreferatı/ — Bakı: 2024, — 32 s.
3. Zalova, M. İngilis dilinin dünya dili kimi 'həmiyyəti və öyrədilmə metodları // Akademik tarix və düşüncə dergisi, — 2023. 10 (4), — pp. 1067-1071.
4. Blommaert, J. The sociolinguistics of globalization. / J.Blommaert. — Cambridge: Cambridge University Press, — 2012. — 312 p.
5. Crystal, D. The Cambridge Encyclopedia of the English language / D.Crystal. — Cambridge University Press, — 1995. — 213 p.
6. Graddol, D. The future of English? A guide to forecasting the popularity of the English language in the 21 st century. / D.Graddol. — L., — 2000. — 66 p.
7. Gardiner, A.H. The Theory of Speech and Language / A.H.Gardiner. — London: Oxford, Clarendon Press, 2 nd ed, — 1951. — 348 p.
8. Givon, T. Functionalism and grammar / T.Givon. — Amsterdam: John Benjamins, — 1995. — 486 p.
9. Lakoff, G.P. Cognitive Scientist Looks at Daubert // American Journal of Public health / Supplement 1, — 2005. Vol 95, No 1, — 160 p.
10. Дейк, Т.А. ван. Язык, познание, коммуникация. / Т.А. ван Дейк. — М.: БГК. им. И.А.Бодуэна де Куртене, — 2000. — 310 с.
11. Ullman, S. Language and meaning. / — Collected papers (Language and style series). / S.Ulmann, — London: Blackwell, — 1973. — 175 p.

Rəyçi: professor Z.Ş. Məmmədova